

ZAMONAVIY TA'LIMGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Ismoilova Sarvinoz Sobirjon qizi

Cho'tboyeva Muslima

Samarqand Davlat Chet tillar instituti talabalari

Annotatsiya: *Maqolaning qisqacha mazmuni shundan iboratki talim sohasidagi davlat siyosatining asosiy tamoyillariga va didaktik tamoyillarga muvofiqligiga amal qilgan holda, o'quvchilarga aniq ilmiy bilim berish, olgan bilimlarini ko'nikmaga aylantirib, uni hayotda qo'llay olishga o'rgatishga asoslangan.*

Kalitso'zlar: *inovatsiya, ta'lim, salohiyat, tafakkur, didaktik, kombinatsiyalangan dars, dars shakli, idrok, texnologiya, electron pochta.*

Har bir dars quyidagi uchta asosiy maqsadga erishishga yo'naltiriladi: o'qitish, tarbiyalash, rivojlantirish. Ana shularni hisobga olib darsga umumiy talablar didaktik, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi talablarda aniq ifodalanadi.

Didaktik(yoki ta'lim)iy talablarga har bir darsning ta'lim vazifalarini aniq belgilash, darsni axborotlar bilan boyitish, ijtimoiy va shaxsiy ehtiyojlarini hisobga olish bilan mazmunini optimallashtirish, idrok etish eng yangi texnologiyalarini kiritish, turli xildagi shakli, metodlari va ko'rinishlaridan mos ravishda foydalanish, dars tuzilishini shakllantirishga ijodiy yondashish, jamoaviy faoliyat usullari bilan birga o'quvchilar mustaqil faoliyatlarini turli shakllaridan birgan foydalanish, operativ qayta aloqani ta'minlash, amaliy nazorat va boshqaruvni amalga oshirish, ilmiy mo'ljal va darsni mahorat bilan o'tkazishni ta'minlash kabilar kiradi.[1;2] Darsga nisbatan qo'yiladigan tarbiyaviy talablar o'quv materialining tarbiyaviy imkoniyatlarini aniqlash, darsdagi faoliyat, aniq erishilishi mumkin bo'lgan tarbiyaviy masadlarni shakllantirish va qo'yish, faqat o'quv ishlari maqsadlari va mazmunidan tabiiy ravishda kelib chiqadigan tarbiyaviy masalalarni belgilash, o'quvchilarni umuminsoniy qadriyatlarda tarbiyalash, hayotiy muhim sifatlar (tirishqoqlik, tartiblilik, masuliyatlilik, intizomiylik, mustaqillilik, ish bajarishga, qobiliyatlilik, e'tiborlilik halollik va boshqalar)ni shakllantirish, o'quvchilarga diqqat-e'tiborli munosabatda bo'lib, pedagogik odob talablariga amal qilish, o'quvchilar bilan hamkorlik va ularning muvaffaqiyat qozonishlaridan manfaatdor bo'lishdan iborat. Barcha darslarda doim amalga oshirib boriladigan rivojlantiruvchi talablarga o'quvchilarda o'qib-o'rganish faoliyati ijobiy tashabbuskorlik va sifatlari, qiziqish ijodiy tashabbuskorlik va faollik, shakllantirish hamda rivojlantirish, o'quvchilarning idrok etish imkoniyatlari darajasini o'rganish, hisobga olish, rivojlanishning yaqin zonasini loyihalashtirish, o'zib ketish darajasidagi o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish, rivojlanishidagi yangi o'zgarishlarni rag'batlantirish, o'quvchilarning intellektual, emotsional, ijtimoiy rivojlantirishlaridagi sakrashlarni

oldindan ko'ra bilish, boshlanayotgano'zgarishlarni hisobga olish asosida o'quv mashg'ulotlarini operativ qayta qurish kabilar kiradi.[2]

1997-yil 29- avgustda O'zbekiston Respublikasining "Talim to'g'risi"gi qonuni va "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi" qabul qilindi. Bu qonunda ta'kidlanishicha, ta'limning mazmuni har bir o'sib kelayotgan yosh avlodni hahotga va dunyoviy demokratik jamiyat baxt-saodati yo'lidagi yuqori unumli mehnatiga barkamol avlod qilib tayyorlash bilan belgilanadi.[3] Yangi demokratik jamiyat qurayotgan bizning mamlakatimizda ta'limning mazmunini quyidagi yo'llar bilan takomillashtirishni nazarda tutiladi:

- fan va tajribadagi yangi muvaffaqiyatlarni aks ettirish;
- ikkinchi darajali va ortiqcha murakkablashtirilgan materiallardan qutilish;
- o'rganilayotgan fanlar ro'yhatini va materiallar hajmini aniqlash hamda o'quvchi yoshlar, albatta,o'zlashtirib olishi kerak bo'lgan malaka va ko'nikmalarning optimal hajmini belgilash;
- o'quv fanlariga oid asosiy tushunchalarni va etakchi g'oyalarni juda ham aniq bayon qilish;
- o'quvchilarni pedagogik texnologiyalar: kompyuter, kserks, electron pochta va shu kabi boshqalar to'g'risidagi bilimlar bilan qurollantirish hamda ularda shu texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini hosil qilish.[4;5]

Dars ta'lim shakllaridan biri zamonaviy maktabda dars asosiy hisoblanadi. Har biri uchun ma'lum vaqt ajratiladi, bu o'quv dargohi nizomi bilan tartibga solinadi. Mashg'ulotlar davomida o'qituvchi turli xil talabalar faoliyatini boshqarish, nazorat qilish, tog'ri yo'nalishda yo'naltirish, yangi bilimlarni o'zlashtirish uchun qulay shart sharoitlarni yaratish kerak. Ushbu maqsadga erishish uchun rivojlangan mamlakatlar davlat ta'lim standartidagi dars turi, shuningdek unda qo'llaniladigan usul va vositalar xar xil bo'lishligi hamda zamonaviy dars muayyan talablarga javob berishi kerak.[6]

Kombinatsiyalangan dars tarkibi rivojlangan mamlakatlar ta'lim standartiga muvofiq darslarning ushbu turi quyidagi bosqichlarga ega.

1. 1-2 daqiqadan oshmasligi kerak bo'lgan tashkiliy moment.
2. Maqsad va vazifalarni belgilash, shuningdek bolalarni faol ishlashga undash.
3. Bilimni yangilash, yani uy vazifasini tekshirish.
4. Yangi materialni birlamchi assimilyatsiya qilish, bu bosqichni tushuntirish deb ham atash mumkin, bu erda asosiy rol o'qituvchiga tegishli, ayniqsa agar bu matematik dars bo'lsa, masalan, quyi sinflarda
5. Yangi materialni tushunishni sinab ko'rish.
6. Ankraj. Ushbu bosqichda turli xil murakkablikdagi vazifalar xal qilinadi, agar material talab qilsa, tajriba va tajribalar o'tkaziladi.
7. Nazorat o'quvchilarning ushbu materialni qanchalik yaxshi tushunganliklarini aniqlash uchun amalga oshiriladi.
8. Uy vazifa.
9. Xulosa yoki

xulosa. Ushbu bosqichda materialni assimilyatsiya qilish juda ko'p emas, balki bolalarning darsdagi kayfiyati, material mavjud yoki mavjud emas, qiziq yoki yo'q, umuman darsdanularning xis tuyg'ulariShu va shunga o'xshash zamonaviy ta'lim shakli o'quv darslari jarayonida talabalarni o'z ustilarida ishlashga, o'qib-izlanishga, fikrlashga, doir diqqat e'tiborini darsga qaratishga hamda chuqur bilim sohibi bo'lishiga ko'makdosh bo'ladi. Zamon talabi mukammal bilimli, chuqur salohiyatli, teran fikrlay oladigan, dunyoqarashi keng, mustaqil ravishda to'g'ri husola va qaror chiqara oladigan yoshlarni tarbiyalashdan iboratdir. Buning uchun esa ta'lim va tarbiya masalasiga e'tiborni qaratishimiz lozimdir. REFERENCES 1. Davletshin M.G Zamonaviy maktab o'quvchisining psixologiyasi. - T.: O'zbekiston 1999 .

2. Davlatov K.Dva b. Mehnat va kasb ta'limi xamda metodikasi. - T.: O'qituvchi 1992.

3. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturida"gi Qonuni // Oliy Ta'lim: Meyoriy-huquqiy va uslubiy hujjatlar to'plami. - Toshkent .: 2004.

4. Toshboyeva, S. Q., Hamidov, S. X., & Qurbanova, L. M. (2021). Elektrolitik dissotsiyalanish nazariyasini o'qitishni AKT asosida takomillashtirish. Science and Education, 2(3).

5. Qurbanova, L. M., Mullajonova, Z. S., & Toshboyeva, S. K. (2021). "Neftni qayta ishlash" mavzusini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish. Science and Education, 2(3).

6. Xojaboyev A. Xusanov L. Kasbiy ta'lim metodikasi. T.: Fan va texnologiyalar, 2007.